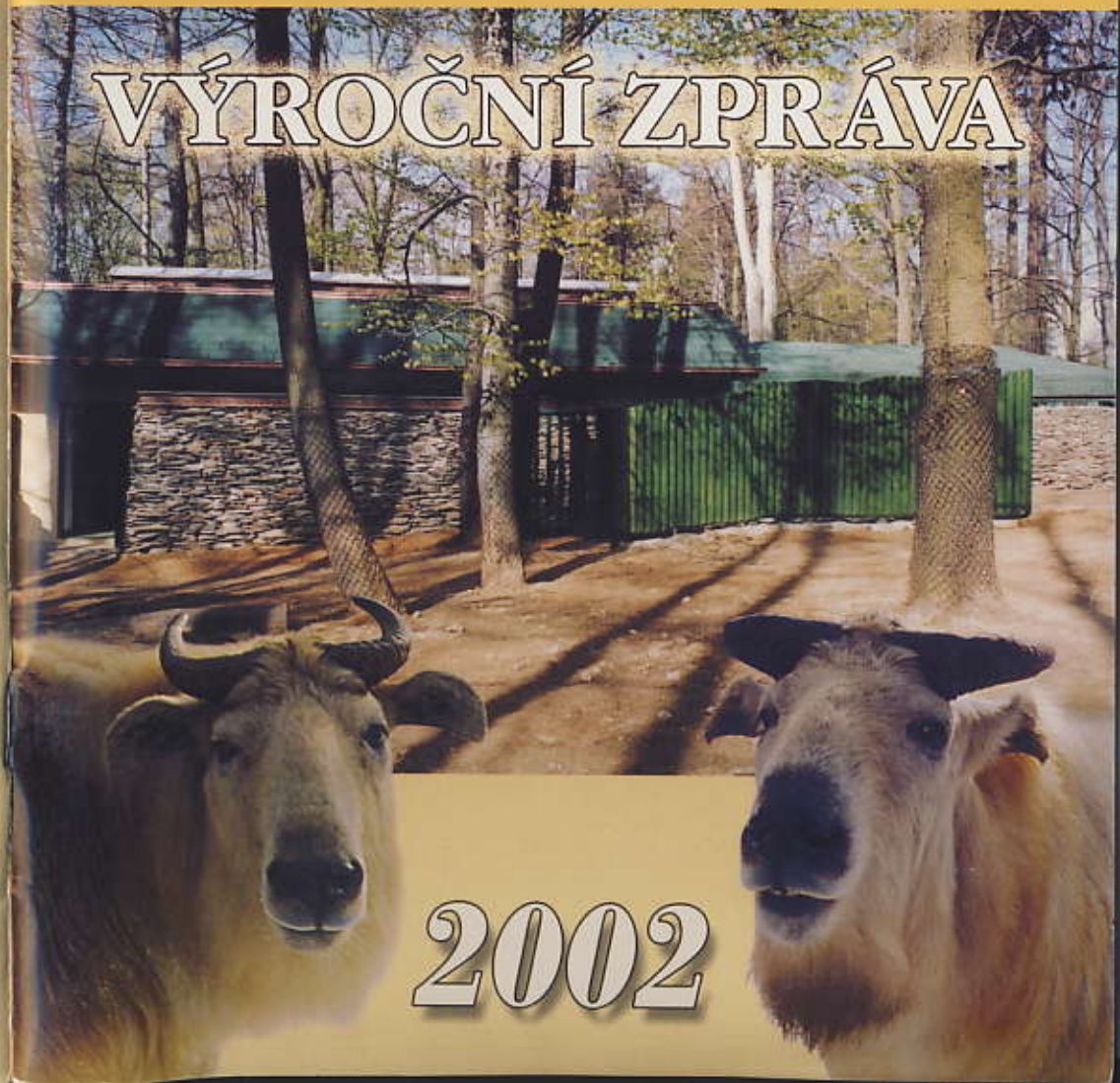

THE ANNUAL REPORT 2002
ZOOLOGICAL GARDEN LIBEREC
CZECH REPUBLIC

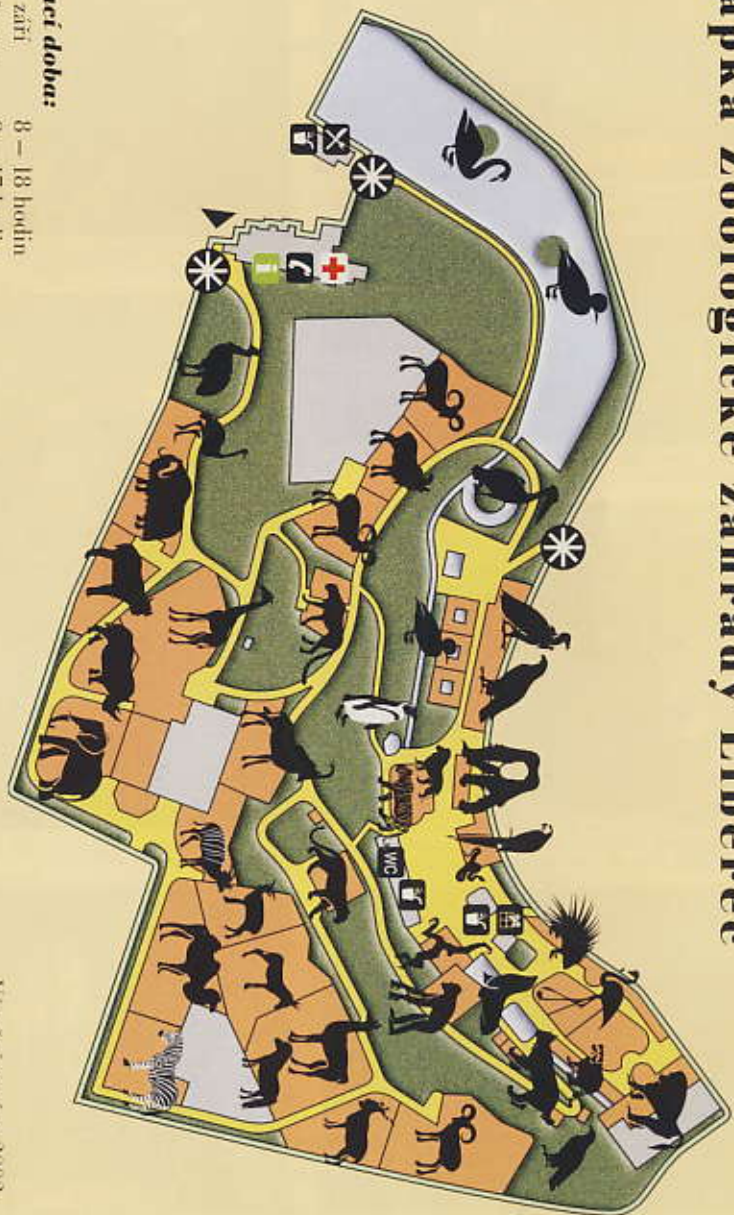
ZOO LIBEREC

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2002

Mapka Zoologické zahrady Liberec

Otevírací doba:

duben – září 8 – 18 hodin
říjen – březen 8 – 17 hodin

Krmení lachtanů:

duben – listopad 10.30 a 15.30
prosinec – březen 10.30 a 15.00

Foto: RNDr. Josef Janoček, Lada Sedláčková,
Miroslav Kalík

Výroční zpráva 2002
Vydala Zoologická zahrada Liberec
Rediřel: RNDr. Josef Janoček
Redakce: Lada Sedláčková
Náklad 700 ks

*1,1 takin zlatý samec
narozen 19. ledna 2001
v Xian ZOO,
samice narazena
31. května 2000
v ZOO Pekíng
1,1 Golden takin male
born 19th January 2001
at Xian ZOO,
female born on 31st May
2000 at Beijing ZOO*

*Nahar modrý,
samice pochází ze ZOO
Guangzhou,
samec ze ZOO Praha
Blue sheep,
female from Guangzhou
ZOO,
male from Prague ZOO*

*Skupinka oslů somálských
Group of Somali wild asses*

Obsah

Personální obsazení	4
Úvod	5
Resume	6
Přehled chovatelské činnosti v roce 2002	8
Stav chovaných zvířat v ZOO Liberec k 31. 12. 2002	9
Tygr indický - bílá forma (mláďata)	12
Seznam zvířat v ZOO Liberec	13
Výzkum primátů v ZOO Liberec	22
Primate research in ZOO Liberec	23
Veterinární péče v ZOO Liberec v roce 2002	24
Významné návštěvy a akce v ZOO Liberec v roce 2002	26
Návštěvnost ZOO Liberec	27
Nejvýznamnější akce ZOO Liberec	28
Propagace ZOO Liberec	30
Internetová prezentace ZOO Liberec	32
Výstavba, údržba a rozvoj ZOO Liberec v roce 2002	34
Ekonomika ZOO Liberec	36
Ekonomika Zoologické zahrady Liberec od roku 1992 do roku 2002	37
Dárci a sponzoři 2002	38

*Orl kaničátský, mládě (sameček) vyklíčené 24. dubna
Steller's sea eagle, young (male) hatched out on 24th April*

Foto na titulní stránce - pavilon takinů zlatých s venkovním výběhem otevřen 21. prosince 2002
Photograph on the front page - Pavilion for Golden takin with outside enclosure opened on 21st December 2002

Zoologická zahrada Liberec

Masarykova 1347 / 31

460 01 Liberec 1

Telefon: 482 710 616 - ústředna (Switchboard)

482 710 617

482 712 982 - technicko-provozní úsek

(Technical and operational section)

482 710 438 - sekretariát ředitele ZOO

(Secretariat of the director of the ZOO)

Fax: 482 710 618

E-mail: info@zooliberec.cz; zooliberec@iol.cz

Http: www.zooliberec.cz

IČO: 00079651

Personální obsazení (Personal staff):

RNDr. Josef Janeček

- ředitel ZOO Liberec (Director)

Ivana Jandová

- sekretářka ředitele (Secretary of the Director)

Jiřina Forstová

- obchodní referent (Trade Department)

Lada Sedláčková

- propagace, ekologická výchova, styk s veřejností
(Education and Public Relations Department)

Ing. Jindřiška Skřivánková

- zoolog (Zoologist)

Jaroslava Čermáková

- ekonom (Economist)

Ivana Hřebenová

- personalistika, ekonomika práce
(Personal Department)

Hedviga Poláčková

- účetní (Financial accountant)

Josef Semirád

- provozně-technický úsek (Technical Department)

Stanislav Jira

- provozně-technický úsek, investice
(Technical Department, Investment)

Ostatní zaměstnanci (Other employees):

Zoologický úsek

- 23 osob

Technický úsek

- 23 osob

Ekonomický a hospodářský úsek

- 7 osob

Středisko služeb pro návštěvníky

- 8 osob

Celkový počet zaměstnanců

- 71 osob

Privátní veterináři (Privat veterinary surgeons):

MVDr. Vladimír Jurek

MVDr. Martin Křeš

MVDr. David Nejedlo

WORLD
ASSOCIATION
OF ZOOS AND
AQUARIUMS

Vážení přátelé,

předkládáme Vám Výroční zprávu za rok 2002. Byl to rok, který proslavil naši Zoologickou zahradu Liberec i daleko za hranicemi našeho státu. Po více jak dvouletém úsilí se v plné míře naplnila smlouva s čínskými ZOO o vzájemné spolupráci v chovu „v přírodě vyhubením ohrožených živočichů“. V srpnu jsme letecky obdrželi samce a samičku takina zlatého, které osobně doprovázeli vedoucí pracovníci ZOO Peking. Jde o historicky první vývoz z asijského kontinentu a tedy i první dovoz do Evropy. Zoologická zahrada Liberec se tak stává součástí záchrany takina zlatého.

Významným chovatelským úspěchem byl, po téměř 8-letém snažení, odchov 3 mláďat u tygrů bílých. Tato zvířata jsou pro návštěvníky velmi atraktivní.

Další významnou událostí v chovu zvířat byl náš první odchov největšího orla světa - orla kamčatského. Jsme pátou ZOO na světě, kde se tento významný odchov podařil. Již potřetí se nám podařilo rozmnožit orlosupa bradatého. Toto mládě bylo vypuštěno do volné přírody ve Francii v oblasti Doran za účelem posílení populace tohoto druhu v oblastech, kde byl v minulosti vyhuben.

Sdružení Česká ZOO vyhodnotila chovatelské úspěchy naší zoologické zahrady v kategorii savci třetím místem za odchov 3 mláďat tygra indického – bílá forma a v kategorii ptáci druhým místem za odchov orla kamčatského. Na třetím stupni se umístily odchovy orla mořského a orlosupa bradatého.

V oblasti výstavby byla dokončena stáj pro osly somálské, výběh a ubikace pro takiny zlaté, byla dokončena rekonstrukce výběhů pro kozy šrouborohé, lamy a osly somálské. Byla rekonstruována návštěvnícká cesta v horní části ZOO a pro plameňáky byl vybudován nový výběh s vodní plochou.

Also our first birth of the biggest eagle in the world - a Steller's sea eagle - was other important event. We are the fifth ZOO in the world that was successful in this important breeding. For the third time we were able to reproduce a Bearded vulture. This young vulture was released to free nature in France in the area of Doran in order to enlarge a population of this species in areas where it was exterminated in past. The Association of Czech ZOOS evaluated the breeding results of our zoological garden in the category of birds by the second place in breeding of 3 young White-tigres and in the category of mammals by the third place in breeding of 3 young White-tigres. On the third place there were breedings of the White-tailed sea eagle and the Bearded vulture.

As for the building area, an animal house for Somalian wild asses was finished as well as a run area and a building for Golden takins, also the reconstruction of run areas for Turkmenian markers, jamas and Somalian wild asses was finished. There was also reconstructed the visitor's way in the upper part of the ZOO and a new run area with a water area for flamingos was made too.

For all the year 2002 there was developed the biggest promotion activity of our ZOO until now, so, for example, this year the new internet pages were visited by the incredible amount of 3,182,706 visitors from all the world. The means of communication published a lot of programmes and news from our ZOO. For the first time also the foreign televisions were interested in our work. For example, a full-area Polish TV made and broadcasted 2 programmes - one was an invitation to the Liberec ZOO and the second programme was about our breeding work. This was similar with a German television as well.

For 40 000 visitors more than in the previous year visited the ZOO. Unfortunately, the August floods in the Czech Republic did not enable to make this attendance higher.

Our ZOO took part in the help to the Prague ZOO during the floods in 2002. We took to our care 10 Lral owls, 1 Tawny owl, 14 Northern hawk owls, 9 Barn owls and a pair of Amur leopard. The meeting of the World Association of Zoological Gardens and Aquariums (WAZA) took place in Vienna this year. In the same term there was also realized an import of Golden takins. This event increased an interest in our ZOO at this meeting and the changed post-conference excursion of its participants led also to the Liberec Zoological Garden.

For the third time I was honoured by the second place in the public survey "The Personality of the Liberec Region for the year 2002 that was announced by a daily newspaper "Liberecký den" (The Liberec Day).

The total amount of results of the year 2002 meant a great economic growth. The own incomes higher then 25 millions of CZK were achieved, which had a positive influence on total results of our effort. The self-sufficiency of our ZOO was increased up to 62.5%.

It was possible to achieve these extraordinary results thanks to a great help and understanding of our promoter - the management of the Statutory Town of Liberec and its representatives, thus we want to thank them very much.

We also would like to thank all employees of the ZOO, sponsors and all friends of our Liberec Zoological Garden very much.

RNDr. Josef Janáček
Director of the Liberec ZOO

Josef Janáček

Pro celý rok 2002 byla vyvíjena zatím největší propagační činnost naší ZOO, a tak například nové internetové stránky navštívilo v tomto roce neuvěřitelných 3,182,706 návštěvníků z celého světa. Sdělovací prostředky uvěřitelně mnoho pořadů a zpráv z naší ZOO. Poprvé se o naši práci začaly i zahraniční televize. Například celoplošná polská TV u nás natočila a odvysílala 2 pořady - v češtině nemožný návštěvnost ještě vyssi.

ZOO navštívilo o 40 000 návštěvníků více než v roce předtím. Bohužel, srpnové záplavy v Čechách nemožný návštěvnost ještě vyssi.

Náše ZOO se zapojila do pomoci ZOO Praha při povodních 2002. Převzali jsme do péče 10 psů, 10 psů, 14 sov krahujových, 9 sov palených a pár lebharta mandžus-tika belových, 1 psůčka obecného, 14 sovíc krahujových, 9 sov palených a pár lebharta mandžus-kych.

Zasedání Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA) se v tomto roce konalo ve Vídni. Ve stejném termínu se uskutečnil dovoz takinů zpravidla na tomto zasedání zájem o naši ZOO a změněná trasa post-konferenční exkurze účastníků vedla i do Zoologické zahrady Liberec.

Již potřetí jsem byl poctěn druhým místem v anketě Osobnost Liberecka roku 2002, vyhláše- nou deníkem Liberecký den.

Celkový součet výsledků roku 2002 zaznamenal velký ekonomický vzestup. Bylo docíleno vlast-ních příjmů vyssich než 25 mil. Kč, což pozitivně ovlivnilo celkové výsledky našeho snažení. Sobes-tačnost naší ZOO byla zvyšena na 62,5 %.

Tyto mimořádné výsledky bylo možné docílit díky velké pomoci a pochopení, které nacházíme u našeho zřizovatele - vedení Statutárního města Liberec a jeho zastupitelů, za což jim patří velké poděkování.

Velké poděkování patří i též zaměstnancům ZOO, sponzorům a všem příznivcům naší Zoologické zahrady Liberec.

RNDr. Josef Janáček
ředitel ZOO Liberec

Josef Janáček

Resume

Dear friends,

We would like to introduce you our annual report for the year 2002. This was the year that made our Liberec Zoological Garden famous even far away from the borders of our country. After more than two-year effort the contract with Chinese zoological gardens concerning the mutual co-operation in breeding of animals threatened in nature was fully fulfilled. In August we received by air a male and a female of Golden takin and they were personally accompanied by managers of the Beijing ZOO. This was historically the first export from the Asian continent, so the first import to Europe as well. Thus the Liberec Zoological Garden becomes a part of saving the Golden takin.

The breeding of 3 young White tigers was an important breeding success after nearly 8-year effort. These animals are very attractive for our visitors.

Přehled chovatelské činnosti v roce 2002

Rok 2002 pokračoval snůškou vajec u orlosupů bradatých, kdy první vejce bylo sneseno 22. 12. 01, další 14. 2. 02 a poslední dne 19. 2. 02. V prvním vajíčku byl plod vyvinutý, ale nedošlo k líhnutí následkem hnisavé pneumonie. U druhého vejce byla zjištěna hniloba a ze třetího vajíčka došlo dne 16. 4. 02 k vylihnutí mláděte. Analýzou DNA byl určen samec. V rámci EEP orlosupů bradatých byl tento samec na podzim reintrodukovan ve Francii v oblasti Doran.

Poprvé v historii naší zoologické zahrady došlo u orlů kamčatských k první snůšce dne 14. 3. 02, ke druhé dne 18. 3. 02 a ke třetí snůšce pak 22. 3. 02. První vajíčko bylo druhý den rozbité a třetí nebylo inkubováno z důvodu vykulení z hnízda. Z vajíčka ze dne 18. 3. 02 došlo 24. 4. 02 k vylihnutí mláděte. Pár orlů kamčatských pravidelně krmil mládě, které bez problémů odchoval. Mládě bylo metodou DNA určeno jako samec. Pár orlů kamčatských byl spojen v roce 1999, kdy samci bylo 16 let a samici 9 let. Jedná se o první odchov v naší zoologické zahradě a pátý podařený odchov orla kamčatského na světě.

Došlo k odchovu dvou samic orlů mořských a u orlů bělohlavých k odchovu dvou párů. Další odchovy jsou uváděné v seznamu zvířat za rok 2002.

Po třech letech od výměny samců tygrů indických - bílé formy došlo v nočních hodinách dne 10. 5. 2002 k porodu. Samice byla v období před porodem monitorována kamerovým systémem, zabudovaným v rekonstruovaném pavilonu šelem. Asi dva týdny po porodu byla samice s mláděty snímána kamerami a návštěvníci byli seznamováni v přímém přenosu se záběry. Samice porodila dle televizního záznamu pět mláďat, po dvou dnech zůstala mláďata tři, identifikována dne 4. 6. 02 jako jeden samec a dvě samice. Mláďata byla vážena a veterinárně ošetřována. Dne 24. 8. 2002 byla slavnostně představena návštěvníkům.

Dne 16. 8. 2002 byla dokončena po dvouletém jednání výměna mezi ZOO Liberec a ZOO Peking tím, že byl dovezen pár takinů zlatých. Jedná se o historicky první dovoz takinů zlatých nejen do Zoologické zahrady v Liberci, ale i na evropský kontinent. Tento druh patří mezi nejzářnější poddruh. Mimo Čínu byl vyvezen pouze do Japonska (Ikeda ZOO a Tama ZOO) a do ZOO LIBEREC.

Po nařízené karanténě byli dne 6. 12. 2002 přemístěni z karantény do nově vybudovaného pavilonu. Dne 16. 12. 2002 došlo k prvnímu vypuštění do nového výběhu za účasti sdělovacích prostředků, představitelů města, Libereckého kraje a návštěvníků. Samec je narozen 19. 1. 2001 a samice je narozena dne 31. 5. 2000.

Takin zlatý /BUDORCAS TAXICOLOR BEDFORDI/ je vysokohorské zvíře z oblasti jihozápadní a severovýchodní provincie Gansu Shaanxi a Sichuan.

Vědecky jako nový druh byl popsán v roce 1850. Bailey v roce 1907 poprvé uveřejnil fotografii asi ročního samce takina. První takin byl poprvé k vidění v Zoologické zahradě v Londýně v roce 1918.

Ke konci roku 2002 v rámci EEP nosorožců tuponosých, byla uskutečněna deponace samce nosorožce tuponosého do ZOO Bratislava, za účelem spojování našeho samce se dvěma samicemi žijícími v ZOO Bratislava.

Domníváme se, že vytvořením nových skupin nosorožců ve vhodných podmínkách dojde k páření a následně k narození mláděte. Je naší povinností, pokud je možnost se podílet s dalšími ZOO nejen u nás, ale v zahraničí na záchraně ohrožených druhů a tak zachovat pro naše následné generace nejen tento druh ale i další druhy zvířat.

Zoologická zahrada se účastní v programech: chov ohrožených druhů světové fauny v českých ZOO, zapojení českých ZOO do systému ochrany přírody ČR

EEP - chov ohrožených druhů světové fauny zařazených do EEP - 23 druhy

ESB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci evropských plemenných knih - 12 druhů

ISB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci mezinárodních plemenných knih - 4 druhy

RDB - chov ohrožených druhů světové fauny uvedených v Červené knize IUCN - 23 druhy

CITES I - chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zákona č. 16/1997 Sb. - významný chov orlů bělohlavých

Chov zvláště chráněných druhů živočichů dle zákona 114/1992 Sb. - 12 druhů

Celkem se ve výše uvedených programech jedná o 355 jedinců.

V roce 2002 bylo doneseno lidmi z Liberce a blízkého okolí 41 ptáků. Jednalo se o 14 druhů, a to kalouse ušatého 2, kos černý 2, poštolka obecná 14, zvonek zelený 1, káně lesní 3, sojka obecná 2, straka obecná 2, sova pálená 1, rorýs obecný 1, krahujec obecný 1, puštit obecný 1, špaček 3, sýkora koňadra 8, čulák obecný 1. Z celkového počtu uhynulo 21 ptáků, zbývající 20 bylo vypuštěno zpět do přírody nebo podle zdravotního stavu umístěno do Záchrané stanice pro sovy a dravce Falco, Dolní Týnec u Trebušína.

V roce 2002 naše ZOO zkvalitnila chovy novými druhy:

Odchovy v roce 2002:

0,01 hroznýšovec kubánský, 0,03 želva ostruhatá, 1,0 ara ararauna, 2,2 ara zelenokřídý, 2,2 orel bělohlavý, 1,0 orel kamčatský, 0,2 orel mořský, 1,0 orlosup bradatý, 0,04 snovač černavý, 3,1 sovice sněžní, 0,03 strnaded šafranový, 1,4 tučňák Humboldtův, 1,0 výr velký, 0,2 antilopa koňská, 3,1 buvolc běločelý, 2,2 kozorožec dagestánský, 1,1 lama krotká, 0,1 makak lví, 1,1 muntžak malý, 0,03 pavíán pláštík, 0,1 pižmoň severní, 1,0 tahr himálajský, 0,02 tamarin pinčí, 1,2 tygr indický-bílá forma, 1,2 velbloud dvouhrbý, 2,1 zebra Chapmanova

Výměny, koupě v roce 2002:

0,1 kakađu arový, 1,1 leskoptev třibarvá, 1,2,1 plameňák kubánský, 0,021 plameňák růžový starosvětový, 0,1 gibbon černý, 1,0 nahur modrý, 1,1 takin čínský

Stav chovaných zvířat v ZOO Liberec

k 31. 12. 2002

(Census of Animals)

		ks	druhy
Savci	Mammals	401	50
Ptáci	Birds	395	87
Plazi	Reptiles	27	6
Ryby	Fish	97	11
Celkem	Summary	920	154

EPP - chov ohrožených druhů světové fauny zařazených do Evropských záchranných chovů

1. aligátor řínský	Alligator sinensis
2. amazón zelenolící	Amazona viridigenalis
3. ara hyacintový	Anodorhynchus hyacinthinus
4. dvojboborožec indický	Buceros bicornis
5. gepard štlhý	Acinonyx jubatus
6. gíbon černý	Hylobates concolor leucogenys
7. broznýšovec kubánský	Epicrates angulifer
8. írbis	Uncia uncia
9. kakadu arový	Probosciger aterrimus
10. kakadu molucký	Cacatua moluccensis
11. kondor andský	Vultur gryphus
12. levhart mandžuský	Panthera pardus orientalis
13. makak lví	Macaca silenus
14. nosorožec tuponosý jižní	Ceratotherium simum simum
15. orangutan sumaterský	Pongo pygmaeus abelii
16. orel mořský	Haliaeetus albicilla
17. orlosup bradatý	Gypaetus barbatus aureus
18. osel somálský	Equus africanus somalicus
19. pižmoň	Ovibos moschatus
20. slon bengálský	Elephas maximus bengalensis
21. tamarin pinčí	Saguinus oedipus
22. tučňák Humboldtův	Spheniscus humboldti
23. žirafa Rothschildova	Giraffa camelopardalis rothschildi

ESB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci Evropských plemenných knih

1. antilopa koňská	Hippotragus equinus
2. buvolec běločelý	Damaliscus pygargus philipsi
3. jaguár - černá forma	Panthera onca
4. kondor královský	Sarcoramphus papa
5. korunáč Sclaterův	Goura scheepmakeri
6. koza šrouborohá	Capra falconeri heptneri
7. kozorožec dagestánský	Capra cylindricornis
8. mandril	Mandrillus sphinx
9. nahur modrý	Pseudois nayaur szechuanensis
10. orel kamčatský	Haliaeetus pelagicus
11. rys ostrovid	Lynx lynx
12. tukan obrovský	Ramphastos toco

Samice gíbona černého dovozena v červnu ze ZOO Peking
Female Black gibbon imported from Beijing ZOO in June

ISB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci Mezinárodních plemenných knih

1. tygr indický - bílá forma	Panthera tigris tigris

CITES I - chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zákona č.16/1997 Sb.

1. orel bělohlavý	Haliaeetus leucocephalus

RDB - chov ohrožených druhů světové fauny uvedených v Červené knize IUCN

1. bongo	Tragelaphus eurycerus
2. činčila vlnatá	Chinchilla lanigera
3. dvojboborožec hnědavý	Buceros hydrocorax
4. holub nikobarský	Caloenas nicobarica
5. holub pestrý	Geotrygon versicolor
6. husa císařská	Anser anagicus
7. husa malá	Anser erythropus
8. kapr obecný - nishikigoi	Cyprinus caprio
9. kasuár přílbový	Casuarus casuarus
10. krokodýl čelnatý	Osteoleaemus tetraspis
11. křeček zlatý	Mesocricetus auratus
12. lev	Panthera leo
13. lori žlutohrbetý	Lorius garrulus
14. orel královský	Aquila heliaca
15. parmíčka duhová	Capota titteya
16. pavían plástíkový	Papio hamadryas
17. šimpanz	Pan troglodytes
18. tahr himálajský	Hemitragus jemlahicus
19. takin zlatý	Budorcas taxicolor bedfordi
20. velbloud dvouhrbý	Camelus bactrianus
21. zebra Chapmanova	Equus burchelli chapmani
22. želva nádherná	Trachemys scripta elegans
23. želva ostruhatá	Geochelone sulcata

Pair of lions
Pair of lions

Chov zvláště chráněných druhů živočichů podle zákona č. 114/1992 Sb.

1. čáp bílý	Ciconia ciconia
2. hohol severní	Bucephala clangula
3. jeřáb lesní	Accipiter gentilis
4. krahujec obecný	Accipiter nisus
5. kvakoš noční	Nycticorax nycticorax
6. luňák červený	Milvus milvus
7. orel křiklavý	Aquila pomarina
8. orel skalní	Aquila chrysaetos
9. ostralka štlhlá	Anas acuta
10. sova pálená	Tyto alba
11. výr velký	Bubo bubo
12. rzohlávka rudozobá	Netta rufina

Skupinka losorožců dagestánských
Group of east caucasian tur.

Tygr indický - bílá forma, mláďata (samec a dvě samičky) narozena 10. května s matkou Isabellou - 2 měsíce
White tiger, two month old young (one male and two female) born on 10th May, with their mother Isabella

Afrodita, Artemis - 4 měsíce
Afrodita, Artemis - four months old

Achilles - 4 měsíce
Achilles - four months old

Mláďata bílých tygrů s matkou Isabellou - 6 měsíce
Young White tigers with their mother Isabella - six months old

SAVCI (Mammals)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
aguti zlatý	1,1					1,1
Dasyprocta leporina						
antilopa koňská	4,4	0,2				4,6
Hippotragus equinus						
bongo	2,3			0,2		2,1
Tragelaphus eurycerus						
buvolec běločelý	1,4	3,1		0,1		4,4
Damaliscus pygargus phillipsi						
čincila vlnatá			1,0			1,0
Chinchilla lanigera						
dikobraz srstnatonosý	1,1			1,0		0,1
Ilystrix indica						
gepard štíhlý	1,1					1,1
Acinonyx jubatus						
gibon černý	4,1		0,1			4,2
Hylobates concolor						
irbis	4,2			0,1	1,0	3,1
Uncia uncia						
jaguár - černá forma	1,1					1,1
Panthera onca						
koza domácí	1,5	4,2			4,3	1,4
Capra hircus						
koza šrouborohá	3,3			0,1		3,2
Capra falconeri heptneri						
kozorožec dagestánský	7,11	2,2			0,1	9,12
Capra cylindricornis						
křeček zlatý	2,2				1,0	1,2
Mesocricetus auratus						
křečík džungarský	1,1	0,1				1,2
Phodopus sungorus						
kůň domácí - pony	1,4	0,1			0,2	1,3
Equus caballus						
lachtan hřívnatý	1,2					1,2
Otaria byronia						
lama krotká	1,2	1,1				2,3
Lama glama						
lev	1,1					1,1
Panthera leo						

SAVCI (Mammals)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
levhart	0,1				0,1	0
Panthera pardus						
levhart mandžuský			1,1			1,1
Panthera pardus orientalis						
makak lvi	4,8	0,1				4,9
Macaca silenus						
mandril	1,1					1,1
Mandrillus sphinx						
✓ morče domácí	6,35,7				4,16,7	2,19
Cavia porcellus						
muntžak malý	3,1	1,1		1,0		3,2
Muntiacus reevesi						
✓ myš bodlinatá	2,2	0,2				2,4
Acomys cahirinus						
✓ myš laboratorní	22,110				6,30	16,80
Mus musculus var. alba						
mýval severní	1,0					1,0
Procyon lotor						
nahur modrý	1,1		1,0	1,0		1,1
Pseudois nayaur szechuanensis						
nosorožec tuponosý jižní	1,1					1,1
Ceratotherium simum simum						
orangutan sumaterský	2,1					2,1
Pongo pygmaeus abelii						
osel somálský	2,4					2,4
Equus africanus somalicus						
osmák degu	2,2			1,1		1,1
Octodon degus						
pavián plástikový	5,6,6	0,0,3				5,6,9
Papio hamadryas						
pekari páskovaný	1,1					1,1
Pecari páskovaný						
pes domácí	2,0				1,0	1,0
Canis familiaris						
pes domácí, středoasijský pastevecký	0,1					0,1
Canis familiaris						
✓ pískomil mongolský	4,10				3,9	1,1
Meriones unguiculatus						
pižmoň	1,1	0,1		1,0		0,2
Ovibos moschatus						

SAVCI (Mammals)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
✓ potkan laboratorní	10,50		3,2			13,52
Rattus norvegicus var. alba						
rys ostrovid	1,1					1,1
Lynx lynx						
serval	1,1					1,1
Leptailurus serval						
slon bengálský	0,2					0,2
Elephas maximus bengalensis						
šimpanz	5,6				1,0	4,6
Pan troglodytes						
tahr himálajský	2,4	1,0		0,1		3,3
Hemitragus jemlahicus						
takin zlatý			1,1			1,1
Budorcas taxicolor bedfordi						
tamarin pinčí	1,2,2	0,0,2				1,2,4
Saguinus oedipus						
tygr indický - bílá forma	1,1	1,2				2,3
Panthera tigris tigris						
velbloud dvouhrbý	1,4	1,2			0,1	2,5
Camelus bactrianus						
zebra Chapmanova	3,6	2,1		0,1	1,0	4,6
Equus burchelli chapmanni						
žirafa Rothschildova	3,3				2,0	1,3
Giraffa camelopardalis rothschildi						

PTÁCI (AVES)

amazončan zelenolící	1,1					1,1
Amazona viridigenalis						
ara ararauna	5,2	1,0			1,0	5,2
Ara ararauna						
ara hyacintový	1,1					1,1
Anodorhynchus hyacinthinus						
ara zelenokřídý	5,6	2,2		0,1	1,2	6,5
Ara chloroptera						
berneška bělolící	1,2					1,2
Branta leucopsis						
berneška kanadská	5,1					5,1
Branta canadensis						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
čáp bílý	0,1					0,1
<i>Ciconia ciconia</i>						
čírka dvousvrnná	2,2				2,2	0
<i>Anas formosa</i>						
čírka srpoperá	1,1				1,0	0,1
<i>Anas falcata</i>						
dvojborožec hnědavý	1,1					1,1
<i>Buceros hydrocorax</i>						
dvojborožec indický	1,0					1,0
<i>Buceros bicornis</i>						
emu hnědý	1,1					1,1
<i>Dromaius novaehollandiae</i>						
hohol severní	1,1				0,1	1,0
<i>Bucephala clangula</i>						
holub nikobarský	2,2					2,2
<i>Caloenas nicobarica</i>						
holub pestrý	1,1					1,1
<i>Geotrygon versicolor</i>						
husa běločelá	1,0					1,0
<i>Anser albifrons</i>						
husa cisařská	3,1					3,1
<i>Anser canagicus</i>						
husa malá	1,1					1,1
<i>Anser erythropus</i>						
husa velká	1,0					1,0
<i>Anser anser</i>						
husice australská	1,1					1,1
<i>Tadorna tadornoides</i>						
husice liščí	2,2					2,2
<i>Tadorna tadorna</i>						
husice rajská	1,0					1,0
<i>Tadorna variegata</i>						
ibis posvátný	3,3			0,1		3,2
<i>Threskiornis aethiopicus</i>						
ibis rudý	1,1,6				0,0,1	1,1,5
<i>Eudocimus ruber</i>						
jestřáb lesní	0,3					0,3
<i>Accipiter gentilis</i>						
kachna bahamská	1,2					1,2
<i>Anas bahamensis</i>						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
kachna divoká	10,20		5,20			15,40
<i>Anas platyrhynchos</i>						
kachnička amazonská	1,1					1,1
<i>Amazonetta brasiliensis</i>						
kachnička lířivnatá	1,1					1,1
<i>Chenonetta jubata</i>						
kachnička karolinská	5,6				1,1	4,5
<i>Aix sponsa</i>						
kachnička mandarinská	6,7				2,2	4,5
<i>Aix galericulata</i>						
kakadu arový	2,0		0,1			2,1
<i>Probosciger aterrimus</i>						
kakadu molucký	1,1					1,1
<i>Cacatua moluccensis</i>						
kalous ušatý	2,1		1,1			3,2
<i>Asio otus</i>						
káně lesní	1,2		1,0			2,2
<i>Buteo buteo</i>						
karančo jižní	1,1					1,1
<i>Polyborus plancus</i>						
kasuár přílbový	1,1					1,1
<i>Casuarus casuarus</i>						
kondor andský	1,1					1,1
<i>Vultur gryphus</i>						
kondor královský	1,1			0,1		1,0
<i>Sarcoramphus papa</i>						
korunáč Sclaterův	1,1					1,1
<i>Goura scheepmakeri</i>						
krahujec obecný	0,1					0,1
<i>Accipiter nisus</i>						
krkavec velký	0,1				0,1	0
<i>Corvus corax</i>						
křepelka černoprsá			1,1			1,1
<i>Coturnix coromandelica</i>						
kvakoš noční	1,1			0,1		1,0
<i>Nycticorax nycticorax</i>						
labuť černá	1,0					1,0
<i>Cygnus atratus</i>						
labuť velká	2,1				1,0	1,1
<i>Cygnus olor</i>						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
lejsek fukienský	3,2				1,1	2,1
Niltava davidi						
leskoptev tříbarvá			1,1			1,1
Spreo fischeri						
lori mnohobarvý zelenopáskový	1,2			1,0		0,2
Trichoglossus haematodus haematodus						
lori žlutohřbetý	1,0					1,0
Lorius garrulus						
loskuták posvátný	0,0,2					0,0,2
Gracula religiosa						
luňák červený	1,1					1,1
Milvus milvus						
morčák bílý	1,1				1,1	0
Mergus albellus						
orel bělobřichý	1,1			0,1		1,0
Haliaeetus leucogaster						
orel bělohlavý	4,3	2,2			2,1	4,4
Haliaeetus leucocephalus						
orel jasnohlavý	1,1			1,0		0,1
Haliaeetus vocifer						
orel kamčatský	3,3	1,0				4,3
Haliaeetus pelagicus						
orel královský	1,1					1,1
Aquila heliaca						
orel křiklavý	0,2					0,2
Aquila pomarina						
orel mořský	4,5	0,2				4,7
Haliaeetus albicilla						
orel skalní	2,1					2,1
Aquila chrysaetos						
orel stepní	2,4					2,4
Aquila rapax						
orlosup bradatý	2,1	1,0				3,1
Gypaetus barbatus						
ostralka rudozobá	1,1					1,1
Anas erythrorhynchos						
ostralka štihlá			1,1			1,1
Anas acuta						
papoušek šedý - žako	1,0					1,0
Psittacus erithacus						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
papoušek vlnkovaný	1,0		1,1			2,1
Melopsittacus undulatus						
pásovník šedý	1,1					1,1
Poephila guatta						
páv korunkatý	2,4	1,0		1,0		2,4
Pavo cristatus						
pelikán bílý	3,5			1,0		2,5
Pelecanus onocrotalus						
pízmovka velká - domácí	2,0					2,0
Cairina moschata f. domestica						
plameňák chilský	1,1				1,1	0
Phoenicopterus chilensis						
plameňák kubánský	4,2,2		1,2,1	1,1		4,3,3
Phoenicopterus ruber ruber						
plameňák růžový starosvětský	1,2		0,0,2,1			1,2,2,1
Phoenicopterus ruber roseus						
poštolka obecná	3,1				1,0	2,1
Falco tinnunculus						
prádelník korunkatý	10,1				2,2	8,8
Euplectes hordeaceus						
prádelník limcový	1,1					1,1
Euplectes ardens						
puštík bělavý			6,4		6,4	0
Strix uralensis						
puštík obecný			0,0,1			0,0,1
Strix aluco						
rosela Pennantova	1,0			1,0		0
Platycercus elegans						
slavík sibiřský	1,0			1,0		0
Erithacus cyane						
snovač černavý	5,5	0,0,4				5,5,4
Ploceus nigriceps						
sojka kápovitá	0,1,1					0,1,1
Cyanocorax chrysops						
sojkovec nádherný	1,1			0,1		1,0
Garrulax formosus						
sova pálená	1,2		2,2,6	0,1	0,1	3,2,6
Tyto alba						
× sovice krahujová			6,7,1		6,7,1	0
Surnia ulula						

PTÁCI (Aves)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1,1	3,1			1,0	3,2
strnadec šafránový <i>Sicalis flaveola</i>	1,1,2	0,0,3				1,1,5
sýc rousný <i>Aegolius funereus</i>	0,1				0,1	0
šama bělořitná <i>Copsychus malabaricus</i>	1,1			0,1		1,0
tučňák Humboldtův <i>Spheniscus humboldti</i>	5,4	1,4				6,8
tukan obrovský <i>Ramphastos toco</i>	1,1					1,1
tukan rudozobý <i>Ramphastos tucanus</i>	1,1					1,1
vaza velký <i>Coracopsis vasa</i>	1,1					1,1
vír velký <i>Bubo bubo</i>	3,5	1,0			1,1	3,4
zrzhlávka rudozobá <i>Netta rufina</i>	2,2				1,0	1,2

PLAZI (Reptiles)

Tilíkva <i>Tiliqua gerrardii</i>	1,1					1,1
aligátor čínský <i>Alligator sinensis</i>	1,1			0,1		1,0
anakonda žlutá <i>Eunectes notaeus</i>	0,1				0,1	0
hroznýš královský <i>Boa constrictor</i>	0,1			0,1		0
hroznýšovec kubánský <i>Epicrates angulifer</i>	1,1	0,0,1				1,1,1
krokodýl čelnatý <i>Osteolaemus tetraspis</i>			1,1			1,1
užovka černá <i>Elaphe obsoleta</i>	0,0,1				0,0,1	0
užovka červená <i>Elaphe guttata</i>	2,0				2,0	0

PLAZI (Reptiles)

Druh	stav 1. 1. 2002	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	stav 31. 12. 2002
želva čtyřprstá <i>Testudo horsfieldii</i>	3,0				3,0	0
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	2,3,9		0,1	1,2		1,2,9
želva ostruhatá <i>Geochelone sulcata</i>	1,1,2	0,0,3				1,1,5
želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>	0,3				0,3	0

RYBY (Pisces)

Druh	stav
parma	0,0,5
Barbus sp.	
živorodka ostrotlamá	0,0,6
Poecilia shenops	
kapr obecný - nishikigoi	0,0,33
Cyprinus carpio	
krunýřovec	0,0,3
Ancistrus sp.	
mečovka mexická	0,0,13
Xiphophorus hellerii	
neonka obecná	0,0,16
Paracheirodon innesi	
parmička duhová	0,0,6
Capoeta titteya	
parmička ozdobná	0,0,2
Puntius conchoni	
skalára amazonská	0,0,2
Pterophyllum scalare	
tetra konžská	0,0,8
Phenacogrammus interruptus	
tetra ozdobná	0,0,3
Hypessobrycon ornatus	

Přímou severní, samička narozená 9. června
Musk ox, female born on 9th June

Výzkum primátů v ZOO Liberec

M. Vančátová, Fakulta humanitních studií UK v Praze, U Kríže 3, 158 00 Praha 5

V roce 2002 pokračovaly dlouhodobé výzkumy primátů:

- 1. Vývoj a růst lidoopů v zajetí.** Dlouhodobý projekt zaměřený na komplexní analýzu ontogenetického vývoje šimpanzů a orangutanů. Pravidelně se provádělo měření samice šimpanze Majoránky, příležitostně (při lékařském ošetření) orangutanů Wilhelmy a Zikiho.
- 2. Kreslicí aktivity lidoopů.** Projekt zaměřený na analýzu kreslicí aktivity lidoopů, který probíhá v ZOO Liberec již pátým rokem. V roce 2002 se podařilo rozšířit tento projekt na další lidoopy z liberecké ZOO. Původně kreslili jenom šimpanzi Majoránka, Tedy a Jimi. Zásługou ing. J. Skřivánkové a ošetrovatelky D. Jichové a J. Kyzlíkové začali kreslit dospělí samci šimpanzů Kuba a Kongo a několik obrázků již nakreslil sameček orangutana Ziki.
- 3. Srovnávací analýza výrazů obličeje jako neverbální komunikace u šimpanzů a člověka.** Nový projekt, který začal v r. 2002. Cílem projektu je porovnat mimiku člověka a lidoopů v kontextu jejich chování. Samotný výzkum spočívá v pozorování chování lidoopů a zároveň v pořízení foto a videodokumentace. Analýza těchto záznamů umožní určit mimické výrazy, spojené s určitým typem chování.
- 4. Reakce primátů různých druhů na zrcadlo.** Pravidelně je prováděn zrcadlový test se šimpanzi chovanými v ZOO Liberec. Současně se provádí videozáznam reakce lidoopů na zrcadlo. Přitom se analyzují změny v chování v závislosti na věku a pohlaví šimpanzů. Předpokládáme rozšíření tohoto experimentu na gibony a orangutany, chované v ZOO Liberec.

Výchova studentů: Pravidelně se v ZOO Liberec provádí výzkum související s přípravou diplomových a bakalářských prací studentů University Karlovy. Ilana Rejlková v r. 2002 úspěšně obhájila bakalářskou práci, zaměřenou na mateřské chování šimpanzů v ZOO Liberec. V současné době tato studentka pokračuje v magisterském studiu na UK a připravuje diplomovou práci o chování šimpanzů v zajetí. Kristina Brunclíková připravuje bakalářskou práci, zaměřenou na analýzu mimických výrazů u šimpanzů. Student magisterského studia FAMU (obor dokument) natáčí chování šimpanzů a jejich kreslicí aktivitu pro ročníkovou práci.

Závěrem bych chtěla poděkovat jmenovitě řediteli ZOO Liberec RNDr. Josefu Janečkovi za umožnění jak výzkumu v ZOO Liberec, tak i odborné práce studentů. Moje poděkování též patří ing. J. Skřivánkové za spolupráci a podporu, za poskytnutí nutných dat o chovu primátů. Děkuji ošetrovatelkám primátů J. Kyzlíkové a D. Jichové, bez jejich obětavé pomoci by tento výzkum nebyl možný. Zároveň děkuji paní L. Sedláčkové, která pomáhá reprezentovat naše výzkumy široké veřejnosti a médiím.

Výchů šimpanzů, samice s mláďaty narozenými v roce 2001
Chimpanzee's enclosure, female with young born in the year 2001

Primate research in ZOO Liberec

M. Vančátová, Faculty of Humanities Charles University in Prague, U Kríže 3, 158 00 Praha 5

Longitudinal research of primates has continued also during year 2002

- 1. Ontogeny and growth of apes in captivity** - longitudinal project concentrated to the complex analysis of ontogeny of chimpanzees and orangutans. We measure regularly chimpanzee female Majoránka and occasionally (during medical treatment) orangutans Wilhelma and Ziki.
- 2. Picture-making activities of apes** - Five years long project directed to the analyses of ape picture-making activities in ZOO Liberec. In year 2002 other apes from ZOO Liberec have been included in to the project. Originally only chimps Majoránka, Tedy and Jimi made pictures. With the support and help of chief-zoologist, J. Skřivánková and keepers D. Jichová and J. Kyzlíková also adult chimp males Kuba and Kongo has started with their picture-making activities and we have also some pictures from young orangutan Ziki.
- 3. Comparative analysis of face expressions as a form of non-verbal communication in chimpanzees and humans** - This new project has started as late as in 2002. The goal of the project is to compare mimics of humans and apes. The research itself is based on an observation of behaviour of apes with photo and video documentation. An analysis of the records makes possible to determine individual mimic expressions connected with certain types of behaviour.
- 4. Mirror test in various primate species** - We have conducted regularly standard mirror test with chimpanzees from ZOO Liberec. Video-recording of reaction of apes to the mirror has made simultaneously. The changes of behaviour with relation to the age and sex of chimpanzees has been analysed. We suppose including of orangutans and gibbons from ZOO Liberec into this experiment.

Education and training of students: Students of Charles University in Prague are making regularly research in connection the preparing of their bachelor or master theses. Ilana Rejlková has successfully defended her bachelor theses dealing with maternal behaviour of chimpanzees from ZOO Liberec. Recently she has started her master studies on behaviour of chimpanzees in captivity. Kristina Brunclíková prepares her bachelor theses directed to the analysis of mimic expressions in chimpanzees. One master student from Faculty of Film (documentarist) records chimpanzee behaviour and picture-making activity as a part of his master theses.

Last but not least I would like express my deep thanks to RNDr. Josef Janeček, the director of ZOO Liberec for enabling of research in the ZOO and also to the students for their research activities.

My thank belongs also to the Ing. J. Skřivánková for her co-operation and support as well as for the data on primate breeding, and also to the primate keepers J. Kyzlíková and D. Jichová. This research would not be possible without their help and support. I would like also thank to Mrs. L. Sedláčková, who helps to represent results of our research to the public and media.

Rekonstrukce "herny" pro šimpanze v Pavilonu optie u šimpanzů
Reconstruction of "game room" for Chimpanzees in Pavilion for apes and Chimpanzees

Veterinární péče v ZOO Liberec v roce 2002.

Veterinární péče o zvířata ZOO Liberec byla zajištěna stejně jako v minulém období. Pohotovostní služba byla zajištěna v rámci nepřetržité služby Veterinární kliniky Liberec Růžodol. Ze zajímavých případů vybíráme:

Orel kamčatský byl napaden samicí. Při rentgenologickém vyšetření byla zjištěna tříštivá zlomenina záprstních kůstek. Fraktura byla ošetřena dvěma intramedulárními hřeby tak, aby bylo zabráněno vzájemné rotaci obou úlomků. Vzhledem k velké ztrátě kostní tkáně se zlomenina dosud hojí.

U šimpanze Majoránky bylo zjištěno nepravdělné postavení trvalých řezáků v dolní čelisti. Po konzultaci s humaním pracovištěm byla stanovena diagnóza: Kulisovité prořezávání řezáků. Stav se postupně upravil k normálu bez ortodontického zásahu.

Samice orangutana byla opakovaně zraněna samecem, při pokusu spojit obě zvířata. Zranění nebyla vážná a nevyžadovala speciální zákrok s imobilizací zvířete. Se specialisty u nás i v zahraničí byly konzultovány možnosti umělé inseminace.

Orel stepní se opakovaně podrobil operaci tzv. bumble food. Což je onemocnění pařátů. Byla odstraněna patologická tkáň. Vzhledem ke značnému sklonu tohoto onemocnění k recidivám v současné době připravujeme nový zákrok. Jistou naději na zlepšení dává odlišný způsob pooperační péče.

U samice ovce modré byly při laboratorním vyšetření krve opakovaně zjišťovány příznaky orgánového onemocnění. Zvíře bylo opakovaně léčeno antibiotiky, stav se mírně zlepšil. Na hrudní kosti se objevil posléze abscedující novotvar, který byl ošetřován konzervativně z obavy z rizika spojeného s narkózou oslabeného zvířete v důsledku zmiňovaného onemocnění. Vzhledem k tomu že tato léčba nepřinášela žádoucí efekt, museli jsme k chirurgickému zákroku nakonec přistoupit. Obavy se ukázaly jako oprávněné. Po chirurgickém zákroku, při kterém byl rozsáhlý novotvar odstraněn, bylo zvíře probuzeno z narkózy, ale posléze v důsledku oběhového selhání uhynulo.

K zabránění nežádoucího rozmnožování lvů byly vyhodnoceny použitelné metody antikoncepce. Jako nejvýhodnější řešení bylo zvoleno chirurgické přerušení semenných provazců. Vzhledem k náročnosti zákroku, kdy je značné riziko porušení varlat a následných nežádoucích změn v exteriéru samce, bylo provedení vaskektomie dohodnuto s významným odborníkem Dr. P. Klavěrem z Holandska. Operační zákrok se opravdu ukázal jako náročný, zejména pro nesnadnou orientaci v operované krajině. V množství tukové tkáně, nebylo snadné odlišit jednotlivé struktury. Značné komplikace přinášelo rovněž relativně teplé počasí v době chirurgického zákroku. Díky zkušenosti operátora zvíře přestalo zákrok i pooperační stav bez následků a dostatečný časový odstup vyvrátil obavy z nežádoucího hormonálního přeladění. Dovoz takinů zlatých vyvolal potřebu zvolit vhodnou

Imobilizace samce takina zlatého.
Immobilization of male Golden takin

metodu imobilizace. Činští odborníci, kteří zvířata při dovozu provázeli, nás informovali o relativně vysokém riziku úhynu zvířat v důsledku narkózy. Vhodná šetrná narkóza byla zvolena na základě konzultací s odborníky významných evropských pracovišť. Vzhledem k nakažově velmi riskantní oblasti původu zvířat, bylo k laboratornímu vyšetření zvířat v průběhu karantény přístupováno velmi zodpovědně. Zvířata byla vyšetřována opakovaně. Tento přístup byl vnímán některými senzacechtivými sdělovacími prostředky jako podezřelý a vyústil dokonce v pomlouvačný článek v tisku. Výsledky laboratorních vyšetření byly vyhodnoceny příslušnými orgány Státní veterinární správy jako negativní a zvířata byla propuštěna z karantény. Získané zkušenosti s opakovanou imobilizací zvířat ukázaly, že takini velice citlivě reagují na použité preparáty.

U mláďat bílých tygrů bylo zjištěno průjmové onemocnění. Výraznými klinickými příznaky trpělo zejména jedno mládě. Neprodleně byla nasazena antibiotická léčba, vhodnost zvolených léčiv byla současně laboratorně ověřována. Klinické příznaky onemocnění rychle ustoupily. Mláďata bylo možné v té době ještě manuálně odchytit. U jednoho mláděte byl při té příležitosti ošetřen absces na hlavě, vzniklý zřejmě následkem pronikajícího zranění kůže. Při opakovaném bakteriologickém vyšetření byla i nadále zjišťována přítomnost patogenních mikroorganismů. Cíleným vyšetřením bylo vytipováno jedno zvíře, které bylo pravděpodobným zdrojem infekce pro ostatní. Po zjištění citlivosti na antibiotika byl nasazen odpovídající preparát. Vzhledem k tomu, že mezitím mláďata výrazně zvýšila svoji hmotnost a manuální fixace by byla pro ošetřovatele riskantní, byla léčiva aplikována injekčními střílačkami.

Samice hroznýšovce kubánského porodila jedno mládě a porod nepokračoval. Před kloakou bylo patrně neobvyklé rozšíření těla. Samice byla převezena na veterinární kliniku, kde jsme provedli rentgenologické a sonografické vyšetření. Byla potvrzena přítomnost několika dalších zřejmě mrtvých plodů. Překážku v porodních cestách tvořil nevstřebaný žlutkový vak, již dříve odumřelého plodu. Tento útvar a několik dalších již mrtvých mláďat bylo odstraněno císařským řezem. Pod antibiotickou clonou se samice rychle zotavila.

V rámci průběžného vzdělávání jsme se zúčastnili „Mezinárodního symposia o chorobách zoozvířat v Heidelbergu“, „Pracovního zasedání asociace veterinářů zoo německy mluvících zemí pořádaném v Mnichově“ a „Semináře o chorobách exotů a zvířat chovaných v ZOO“ pořádaného nově vzniklou Českou Asociací veterinářů ZOO.

Zpracoval MVDr. Vladimír Jurek

Samice hroznýšovce kubánského – sono vyšetření
Female Cuban boa – sonograph's investigation

Významné návštěvy a akce v ZOO Liberec:

- květen - ZOO Liberec navštívila skupina 6 osob ze ZOO Lodz, z Polska
- červen - ZOO Liberec navštívili pan Dr. Antoni Gucwinski - ředitel ZOO Wroclaw a paní Hana Gucwinski - poslankyně Sejmu Polské republiky
- ze sousedního Německa zavítali do ZOO Liberec vedoucí představitelé družebního města Augsburg
- července - TV Brno natáčela v ZOO Liberec pořady pro ČT
- Zoologickou zahradu Liberec navštívil pan poslanec ČR František Pele
- srpen - ZOO Liberec navštívil I. tajemník Jihoafrického velvyslanectví, pan Molapo
- z německého Hannoveru nás navštívila skupina přátel zoologických zahrad „Zoofreunde Hannover“
- navštívil nás zástupce drážďanského deníku z Německa, za účelem článku o narození bílých tygrů v ZOO Liberec a chystaných křtinách
- ZOO Liberec shlédli zaměstnanci ZOO Kaunas, Litva
- společně s dovozem páru takina zlatého z Číny navštívili ZOO Liberec vedoucí pracovníci ZOO Peking, pan Wang Bao-Qiang a pan Liu Fuyuan
- navštívil ZOO Liberec pan Prof. Dr. Wilbert Neugebauer z Německa
- naši ZOO navštívili, v rámci post-konferenční cesty, účastníci zasedání WAZA, které se konalo ve Vídni, v Rakousku
- se za účasti moderátorů Martina Dejčara a Magdy Reifové konaly křtiny tří mláďat bílých tygrů, narozených v měsíci květnu
- prosinec - navštívili naši ZOO Liberec pracovníci ZOO Bratislava za účelem společného programu v rozmnožování nosorožců
- se konalo slavnostní otevření nové expozice takinů zlatých za přítomnosti novinářů, představitelů Statutárního města Liberec a dalších významných osobností

57. výroční konference Světové asociace ZOO a akvárií ve Vídni, postkonferenční exkurze do ZOO Liberec
WAZA - 57th Annual Meeting in Vienna, Post Conference Tour to ZOO Liberec

Účast ZOO Liberec:

- květen - zasedání Polsko - Česko - Slovenské skupiny zoologických zahrad v Poznani, v Polsku, zúčastnil se pan ředitel, RNDr. Josef Janeček a paní Lada Sedláčková - propagační oddělení a styk s veřejností
- valná hromada ÚGSZ v Plzni, které se zúčastnili pan ředitel RNDr. Janeček, paní Ing. Skřivánková a pan Semirád
- červen - se pan ředitel RNDr. Janeček a pan Semirád zúčastnili slavnostního večera „Geny D“ v Pantheonu Národního muzea v Praze - podpora a sponzorství zoologických zahrad
- srpen - pan ředitel RNDr. Josef Janeček se zúčastnil zasedání Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA), které se konalo ve Vídni, v Rakousku
- září - pan ředitel RNDr. Janeček navštívil ZOO Bratislava
- pan ředitel RNDr. Janeček navštívil ZOO Jihlava
- účast pana ředitele RNDr. Josefa Janečka na výroční konferenci Evropských zoologických zahrad a akvárií (EZA) ve Španělsku, v Barceloně
- listopad - pan ředitel navštívil ZOO Moskva, Rusko

Návštěvnost ZOO Liberec (Attendance ZOO)

	rok 2001	rok 2002
Počet návštěvníků ZOO Liberec	341 871	382 638

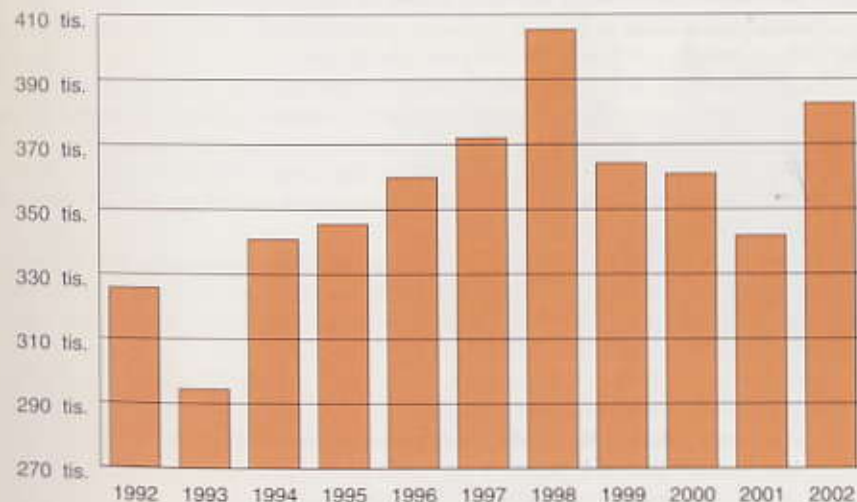
Jedná se o jednu z nejvyšších návštěvností za poslední roky.

V porovnání s rokem 2001, kdy Zoologickou zahradu Liberec navštívilo 341 871 návštěvníků je to o 40 767 osob více. Tuto vysokou návštěvnost našeho zařízení ovlivnilo především narození tří mláďat tygrů indických - bílá forma - v měsíci květnu a následná mohutná reklamní kampaň.

Návštěvníci ZOO na křtinách mláďat tygrů bílých
ZOO visitors at christening party of young White tigers

Grafické vyjádření návštěvnosti ZOO Liberec v tisících návštěvnících za roky 1992 - 2002

Nejvýznamnější akce ZOO Liberec

První pozvánku do Zoologické zahrady Liberec jsme natočili společně s Genus TV, a to pořad o narození drápkatých opicěk – tamarinů pinčích v Pavilonu tropů. V měsíci ledna jsme se také rozloučili s naším samcem šimpanze Davidem, který byl odeslán do ZOO Guangzhou v Číně.

V měsíci únoru nás oslovilo Kulturní a společenské centrum Lidové sady Liberec a požádalo nás o účast na připravované vědomostní soutěži „SOVA – Seznam se, odpověz a vyhraď!“ pro žáky 5. tříd ZŠ. Smyslem celé soutěže bylo seznámit děti se zajímavými kulturními zařízeními a zvýšit jejich zájem o kulturní dění v našem městě. Do soutěže jsme připravili 50 otázek týkajících se Zoologické zahrady Liberec. Začátku soutěže předcházela exkurze našeho zařízení. Soutěž se vydařila a domluvili jsme se na jejím dalším pokračování.

I v tomto roce jsme se přihlásili na třetí ročník veletrhu cestovního ruchu Euroregion Tour 2002, který se uskutečnil na Výstavišti v Jablonci nad Nisou, kde jsme měli propagační stánek. Přihlásili jsme se do soutěže zoologických zahrad o „Odchov roku“ a v kategorii savci jsme získali 3. místo za odchov tří mláďat bílých tygrů, v kategorii ptáci jsme byli ohodnoceni 2. místem za odchov orla kamčatského a na 3. místě se umístily odchovy orla mořského a orlosupa bradatého.

V měsíci dubnu jsme přivítali jaro a otevřeli tak s rádiem RCL hlavní sezónu akcí pro návštěvníky Zoologické zahrady Liberec. Též proběhla kolaudace pavilonu takinů zlatých, který byl postaven v čínském stylu. Pak jsme už jen netrpělivě očekávali příjezd takinů, který byl plánován na měsíc srpen.

V měsíci květnu jsme oslavili druhé narozeniny šimpanzice Tey s jejím kmetem Genus TV. Velkou popularitu získala naše zoologická zahrada účastí šimpanzice Majoránky na TV Prima v pořadu „Miláčky“, který „spolumerovala“ s Ilonou Musilem a Zorou Jandovou. Při této příležitosti se u nás natáčel pořad o životě šimpanzů v Zoologické zahradě Liberec.

Měsíc květen byl pro nás historicky úspěšný. Narodila se tři mláďata tygrů indických – bílá forma. Byl to velký úspěch, a tak jsme se rozhodli instalovat kamery v porodním boxu, abychom se mohli o tento úspěch podílet s návštěvníky ZOO. Návštěvníci mohli mláďata pozorovat prostřednictvím TV obrazovky.

V DDM Rumburk každoročně přebíráme peněžní dar pro naši zoologickou zahradu. Ani letos tomu nebylo jinak. Na akci „Koruna pro ZOO“ jsme zavítali i se šimpanzicí Majoránkou. Již po několikáté jsme navštívili DDM Mladá Boleslav, kde jsme se zúčastnili akce „Máme rádi zvířata“.

Pořádali jsme společně se Stavební spořitelnou České spořitelny soutěž s názvem „Najdi zvířátko“, kde se soutěžilo o vstupenky do Zoologické zahrady Liberec.

Také nás navštívily děti z pěstounských rodin se svými pěstouny společně s Nadací Syner a Genus TV. V měsíci červnu slavíme každoročně společně s rádiem RCL Den dětí. Program je jako vždy pestrý – soutěže, tanec, zpěv a vždy milý host, tentokrát muzikálové hvězdy.

Tradiční akce je také Malování na asfalt v areálu ZOO dětmi z MŠ Liberecka s prohlídkou ZOO po ukončení malování. Na konci měsíce června jsme uspořádali pro děti, kterým začínaly prázdniny, akci „Hurá na prázdniny“.

V červenci jsme zpřístupnili návštěvníkům pavilon šelem, aby mohli poprvé spatřit mláďata bílých tygrů. Zájem byl tak obrovský, že jsme někdy měli obavy, aby nám pavilon „nezbořili“. Když se o zpřístupnění pavilonu šelem dozvěděla některá média, byli jsme doslova bombardováni každodenními telefonáty.

Jako první nás navštívila TV Prima pořad „Prima jízda“ a „Miláčky“, kterým jsme umožnili odvysílat přímý přenos porodu mláďat bílých tygrů.

V měsíci srpnu zasáhly celou republiku katastrofální záplavy. Nejvíce postihly Zoologickou zahradu Praha. Rozhodli jsme se jí pomoci a jako první zoologická zahrada jsme přesunuli okolo 30 zvířat do naší ZOO. Jednalo se o ptáky a pár vzácných levhartů mandžuských.

Také tento rok se ředitel Zoologické zahrady Liberec RNDr. Josef Janeček zúčastnil konference WAZA (Světová organizace zoologických zahrad), která se konala ve Vídni právě v době příjezdu vzácných tatinů zlatých do Zoologické zahrady Liberec. Z tohoto důvodu požádali účastníci konference organizátora zasedání o návštěvu naší ZOO v rámci postkonferenční exkurze. Účastníci exkurze byli Zoologickou zahradou Liberec nadšeni a vyjadřovali se o ni velice pochvalně. Někteří účastníci nám následně zaslali pochvalný dopis s poděkováním.

Za nejvýznamnější akci roku považujeme křtiny mláďat bílých tygrů. Tuto akci jsme uspořádali společně s Genus TV a HC Bílí tygři Liberec. Byla to největší propagační akce v mediálních prostředcích v historii Zoologické zahrady Liberec.

Martin Doplár a Magda Reifová se stali moderátory křtin Christening party moderátory - Martin Doplár and Magda Reifová

Akci moderovali Martin Dejdar a Magda Reifová, po celou dobu probíhala autogramiáda hokejistů HC Bílí tygři Liberec. Kmetem tří mláďat byli: Afroditá - Ing. Jiří Kittner, primátor města Liberec, Artemis - Petr Syrovátko, prezident HC Bílí tygři, Achilles - Mgr. Alena Roubalová, ředitelka Genus TV, a. s. Akce byla velice zdařilá.

S letními prázdninami jsme se rozloučili, opět s rádiem RCL, akcí „Rozloučení s prázdninami“. Za velice důležitou považujeme také instalaci informační výstavy o zvířatech, která se nachází ve 2. podlaží Pavilonu tropů. Výstava je umístěna v přízemí tohoto pavilonu a je věnována především handicapovaným návštěvníkům. Při příležitosti slavnosti slámy „Slamák 2002“ jsme dostali od pořadatelů této akce 2 modely ze slámy, které jsme umístili v areálu ZOO a zdobily tak některé návštěvnícké trasy. 4. října jsme oslavili Den zvířat. Společně s Genus TV jsme natočili pořad jak se mají v takto významný den mláďata bílých tygrů, šimpanzů a orangutanů.

O den později, t. j. dne 5. října, uspořádal primátor města Liberec Ing. Jiří Kittner akci pod názvem „Primátorský den solidarity“. Cílem bylo pozvat účastníky v rámci Dne solidarity na 4 místa v Liberci, mimo jiné i na pěší pochod do zoologické zahrady. Bohatý sportovně-kulturní program a humanitární sbírka na rekonstrukci záplavami zničenou ZŠ v obci Hořín u Mělníka se zdařily. Dne 15. října oslavila šimpanzice slečna Majoránka své 6. narozeniny. Uspořádali jsme pro ni společně s některými médii oslavu narození.

Také nás navštívily děti z pěstounských rodin se svými pěstouny. Povídali jsme si o novinkách naší Zoologické zahrady. V měsíci listopadu jsme po 11 týdnech rekonstrukce tzv. herny šimpanzů v Pavilonu opic a šimpanzů umožnili přístup návštěvníkům do pavilonu a pozorovali chování šimpanzů v novém prostředí. Zvířata jsou spokojena, reakce návštěvníků byla velmi kladná.

Kmeti mláďat bílých tygrů - primátor města Liberec Ing. Jiří Kittner, prezident HC Bílí Tygři Petr Syrovátko a ředitelka Genus TV Mgr. Alena Roubalová společně s ředitelem ZOO RNDr. Josefem Janečkem
Godparents of young White tigers - Chief magistrate of the town Liberec Ing. Jiří Kittner, Chairman HC Bílí Tygři Petr Syrovátko and Director of Genus TV Mgr. Alena Roubalová together with ZOO Director RNDr. Josef Janeček

Také jsme v Liberci navštívili Dan s pečovatelskou službou, kde nás pracovnice „Ěšku pro sůk s veřejností“ povídala obyvatelem o novinkách Zoologické zahrady Liberce a promítala diapozitivy. Zajímá o tuto akci byl velký, obyvatele domu s obdivem na svůj věk a zdravotní možnosti převážně nemouhou naše zařízení navštívil osobně. Každoroční akce v naší Zoo je „Mikuláš v Zoo“. Akce je velice oblíbená zejména u malých návštěvníků. Děti dostaly mikulášskou nadítku a společně s čerty si mohly zasmátit. K tomu jim hrálo rádio RČL.

Také se uskutečnilo představení seškami pěstounských rodin s primátorem Statutárního města Liberce a dalšími představiteli města v Zoologické zahradě Liberce. Na seškami pohovořil ředitel RNDr. Josef Janeczek o novinkách v Zoo a mluvil převážně o práci v zoo. Děti dostaly sponzurní hotičky Ma-joranky. Akce se dětem moc líbila.

Poslední akce v tomto roce byla otevření nové expozice takinů zlatých. Veřejnosti byli představeni takini zlatí dne 21. prosince.

Slavnostního otevření nového pavilonu takinů se zúčastnili vedle sdělovacích prostředků, sponzorů, poslanců parlamentu ČR a dalších významných osobností, zastupují Statutárního města Liberce pod vedením primátora města Ing. Jiřího Křiváka a náměstkyne primátora paní Dagmar Holkové, kteří přestřezem pásky tuto unikátní expozici otevřeli.

Příjezd takinů zlatých do Zoologické zahrady Liberce je zoologickými zahradami považován za světovou událost. Ředitel EZV (Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií) vystavil uspokojení nad skutečností, že uvědomení zlatých byla dana do evropské Zoo a ne do zoologických zahrad Ameriky, které většinou takového unikátu získávají přednostně.

Rok 2002 byl nejúspěšnějším rokem odchovu dravých ptáků. Odchovano jich bylo 8. Poprvé v historii naší Zoo se nám podařilo odchovat orla karmatského. Jsme pátem zoologickou zahradou na světě, kde se rozmnožují podstatně.

Velmi významný byl odchov mláděte orlosupa bradatého a jeho vypuštění do volné přírody ve Francii, oblasti Buzan. Naše Zoologická zahrada Liberce se tak podílí na reintrodukci, tj. vypuštění, tohoto ve volné přírodě ohroženého druhu.

Propagace Zoo Liberec

Zoologická zahrada Liberce patří mezi významná kulturní zařízení města Liberce. Každým rokem ji navštíví několik set tisíc návštěvníků. Kterí při každé své návštěvě očekávají vždy něco nového. Proto se snažíme neustále naši zoologickou zahradu vylepšovat, rozšiřujeme kotelny zvířat o zajímavé druhy, zalekonalujeme informační systém pomocí nových propagačních letáků a materiálů, spolupracujeme s některými informačními středisky a zúčastňujeme se propagačních akcí v regionu i mimo něj.

V průběhu celého roku se snažíme posluchače, diváky i čtenáře informovat o dění v Zoologické zahradě, o novinkách, přírůstcích, akcích, nových stavbách, prostřednictvím Ěšku pro sůk s veřejností a propagace Zoo Liberce. Nejúčinnější je pro nás právě spolupráce se všemi médii, která nás obklopuje. V oblasti televizní vysílání spolupracujeme s TV Prima, TV Nova, ČT1, regionální televizí Genus TV, Terra TV, RTMedia. Významnou je i propagace v různých rádiích, jako například RČL, Český rozhlas Svět, kde pravidelně matujeme pořad „Mazlíci“, Český rozhlas 2 Praha, Český rozhlas Raadionet, také v tisku - Liberecký den, Blesk, Pravo, MF Dnes, kde pravidelně informujeme o Zoo.

Úzce spolupracujeme s redakční radou Zpravodaje liberecké radnice a Týdne v Liberci, který vydává Genus TV. Pravidelně se prezentujeme v katalogu Praha a turistické perly ČR, katalogu Relax, myslivkovém kalendáři Siba Bohemera, časopisech Kalka, Květy, Rytmus zvířata. Nás mláděček

a v mnoha dalších. Opět jsme se zúčastnili dalšího vydání praktické příručky pro milovníky koček - Kočky 2002, nazarre v katalogu Basis, novina Pevnosti sportovní, prezentaci máne i v Pedagogickém diáru pro školní rok 2001/2002, Kartografické nakladatelství PE art, nás požádalo o propagaci v Atlasu školských - Liberecký kraj. Prezentuje nás prazský zpravodaj Tandem, příloha Hospodářských novin - Kam do Zoo? a další.

TV studio v největším zahradním parku Babylon Liberec o nás natočilo pořad, který pravidelně vysílají v Zámecké restauraci. Oslovila nás firma Yoplait Colas Slušovice o spolupráci v oblasti propagace jogurtů a naší Zoologické zahrady. V rámci této reklamní kampaně jsme vyráběli letáčky a na jogurtu bylo logo naší Zoo Liberec.

Rozšířili jsme naše propagační materiály zejména o pohlednice a klíčenky mláďat hřívých vygry, plastové ekolistické láhve s motivem hřívých vygry a leoparda. Vydali jsme informační letáky, které informovaly o narozených mláďatech hřívých vygry, dávána vacených takinů zlatých a informacím letáky s pozvánkou do Zoo Liberec. Každý rok vydávame Výroční zprávu, která svým obsahem pojednává o celoročním dění v Zoologické zahradě Liberce (např. přírůstky, chované druhy zvířat, nové stavby atd.). Výroční zpráva je pak mimo jiné rozaslána do mnohých zoologických zahrad světa. Na pozvání přijela do naší Zoo polská celoplošná televize a natočila o Zoologické zahradě v Liberci dva pořady, jeden jako pozvánku do Zoo a druhý o odborné práci naší Zoo. Polskou celoplošnou televizí byly pak několikrát odvysílány. Také Česká televize navštívila naši Zoo za účelem natočení dvou pořadů o odborné činnosti Zoo Liberec, které byly opakovaně odvysílány. Řediteli českých zoologických zahrad byly pořady obdovoreny velmi vysoko jako nejlepší pořady natočené o českých zoologických zahradách.

Veloklíčenka nás navštívila Česká televize pořad „Dobré ráno“ a „Týden v regionech“, kde jsme díky informacím o novinkách Zoo Liberec. Také hokejista HC Bílí tygři Liberec nám dělají velkou propagaci v rámci celé republiky. V závěru roku 2002 byla opět denkem Liberecký den vyhlášená anketa (obdobnost roku 2002. Mezi osobnostmi roku byl okraný města Liberec navržen i ředitel Zoologické zahrady Liberec RNDr. Josef Janeczek, který při vyhlášení výsledků ankety obsadil pořadí věhce významné 2. místo. Za velice úspěšnou propagaci Zoologické zahrady Liberec považujeme naše internetové stránky, které za rok 2002 navštívilo neuvěřitelných 3 182 706 zájemců z celého světa. Zoologická zahrada Liberec je členem Únie českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ), Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EZA), Ředitel Zoologické zahrady Liberec RNDr. Josef Janeczek je členem tří odborných komisí EEP (Evropský zachovový program) v rámci EAZ, Zoologická zahrada Liberec je členem Světové únie zoologických zahrad a akvárií (WAZA). Zahrnula se tak mezi 160 významnějších zoologických zahrad světa. Tež je členem Únie stánie pro zachranu živočichů ČR.

Dary, sponzorské příspěvky

V areálu Zoologické zahrady Liberec jsou instalovány 3 sčranky na anonymní peněžní dary ná návštěvníků. Neanonymní dárči přispívají na činnost zoologické zahrady jsou zveřejňovány ve Výroční zprávě Zoologické zahrady Liberec a na čestné tabuli dárců v areálu zoologické zahrady. V roce 2002 celková hodnota dárců, sponzorských příspěvků činí 1 095 tis. Kč.

Mladenci na ovládní dárči MS Libereckého Divadla, on ovládní by chabovce from sponzorské school of Liberec

Internetová prezentace ZOO Liberec

www.zooliberec.cz

Internetová prezentace ZOO Liberec se od svého vzniku v roce 2000 stala významnou reprezentační formou tohoto kulturně - vzdělávacího zařízení.

Do dnešního dne ji navštívilo více jak čtyři milióny návštěvníků, z toho přes 40 % je tvořeno zahraničními návštěvníky z celého světa.

Statistické výsledky za rok 2002

Přehled 2002		
Měsíc	Měsíční součty	
	Návštevy	
Prostinec 2002		291964
Listopad 2002		302751
Říjen 2002		280290
Září 2002		305139
Srpen 2002		319158
Červenec 2002		292203
Červen 2002		286299
Květen 2002		273364
Duben 2002		202099
Březen 2002		251056
Únor 2002		179311
Ledna 2002		199152
Celkem		3182706

Rozvoj internetové prezentace ZOO Liberec

Z reakcí na tuto prezentaci vyplývá, že příslušné kapitoly jsou navštěvovány jak žáky a studenty různých škol, tak i případnými zájemci o návštěvu této v naší republice významné zoologické zahrady. Prezentace, která je neustále doplňována o nové zajímavosti a aktuality ze života zoologické zahrady sehrává neméně významnou roli i v propagaci města Liberce na jehož území se nachází.

Mláděta tygrů bílých

Tulák zlatý

Potěšující je i to, že se v poslední době prezentace ZOO Liberec stává významnou složkou prezentací jiných významných institucí, které odkazy na celek nebo díle kapitoly využívají ve svých internetových stránkách (např. Město Liberec, HC Bílí tygři Liberec,....).

autor a realizátor: SKK TRADE s.r.o. Liberec
www.skctrade.cz

Výstavba, údržba a rozvoj ZOO Liberec v roce 2002

Režim celé činnosti se řídí zpracovaným a schváleným ročním plánem údržby a výstavby v ZOO Liberec. Investiční výstavba, do které přispívá značně Město Liberec ze svého rozpočtu, je řízena vypracovaným Generellem výstavby v ZOO Liberec. Nová výstavba musí odpovídat novým požadavkům na chovná zařízení.

V roce 2002 byly prováděny v rámci údržby a obnovy následující práce:

a) Výstavba chovných zařízení - investiční výstavba

- rekonstrukce oplocení výběhů u lam a oslů somálských
- rekonstrukce komunikace od stáji k irbisům
- dělicí palisáda u výběhu takinů
- el. ohradník vodního ptactva proti škodné
- výběh pro plameňáky I. etapa
- kabelové rozvody k plameňákům
- zasklení vyhlídky u výběhu takinů
- sklad (dřevěná bouda) - část z projektu obnova památníku a sadové úpravy

Na tyto investice poskytlo Město Liberec finanční prostředky z rozpočtu města

- v daném roce byly dobudovány ubikace a výběhy pro takiny s přílehlou vyhlídkou
- přístavba ubikací pro osly somálské

b) Oprava a údržba chovných a obslužných zařízení

- propojení dílen na veřejnou kanalizaci - sociální zařízení
- oprava poškozených venkovních skel pavilonu tropů
- zabudování bezdotykových baterií u stravovacích zařízení dle nové ČSN
- opravy střešních pláštů - administrativní budova a ostatní po zimní kalamitě
- dodávka a montáž ocel. zábradlí u odvodňovací kaskády
- zřízení chrániček pro rozvody elektrických kabelů
- lachtání - oprava betonové podlahy
- stáje - oplocení u lam - ochrana zeleně
- palisáda - výběhy osla somálského a bonga
- ochranné oplocení vegetace stáje
- osazování parkosů a žulových kamenů v rámci zahradnických úprav
- terénní úpravy u ubikací osla somálského
- úprava pomocné skládky ulice A. Sovy
- dělicí plot u kasuárů ve výběhu
- oprava chladicí jednotky - pavilon tropů a její přemístění do stinného prostředí
- obklady a dlažby soc. zařízení dílen
- vybudování nových voliér pro handicapované ptáky

Rekonstrukce výběhu pro plameňáky - I. etapa
Reconstruction of outside enclosure for Flamingos - 1st phase

- oplocení pozemku pro zahradníky
- úpravy oplocení u výběhu takinů
- chovná stanice dravých ptáků - oplocení a zřízení nových budek pro posedy
- revize plynových zařízení, opravy a výměna kotle na hospodářské budově
- vybudování přístřešků pro krmné holuby
- bezspárová protiskluzová stěrka - pavilon šimpanzů
- úprava komunikace, odvodnění a úprava vodovodního řadu - dolní část
- opravy maleb - administrativní budova, ložnice šimpanzů, ošetrovna a karanténa, zimoviště, stáje, hospodářská budova
- demolice starého dřevěného skladu - bývalé zařízení stavby PB
- nátěry - lavičky, oplocení takinů, konstrukce zábradlí, ploty, palisády, výběh pavianů, pizmonů, venkovní výběhy irbisů, bazén lachtanů, herna šimpanzů
- revize, údržba a nátěr aktivního hromosvodu
- revize - oprava trafostanice - hlídání maxima (spotřeby energie)
- oprava poškozených kabelů nízkého napětí od rozvodny k dílnám
- revize komínů
- opravy vozového parku
- výměna parkosů ve výbězích zvířat
- oprava a údržba vlastní techniky a zařízení
- ošetřování zeleně v lesoparku ZOO
- výsadba okrasných dřevin a květin okolo návštěvnických cest

Venkovní mlhová zařízení v dolní části ZOO
Outside mist-creating system in bottom part of the ZOO

c) Projektová příprava

- prováděcí dokumentace komunikace od stáji k irbisům v horní části ZOO
- interiéry voliér - malé a velké sovy
- interiér bazantnice
- prováděcí dokumentace výběhu plameňáků
- přípojka elektriny a el. ohradník výběhu plameňáků
- prováděcí dokumentace zimoviště plameňáků

Parková úprava ZOO
Park adaptation

Ekonomika ZOO Liberec

Rozpočet

Neinvestiční prostředky v roce 2002

	tis. Kč
Příjmy: příspěvek zřizovatele	15 584
příspěvek účelový na činnost ZOO	2 904
použití fondů ZOO	52
vstupné	15 877
komplexní služby pro návštěvníky (tržby za prodané zboží)	7 561
prodej zvířat	662
prodej služeb	469
další příjmy	727
<i>Příjmy celkem</i>	<i>43 836</i>
Výdaje: materiál vč. materiálů na vlastní opravy a udržování	1 980
krmiva, steliva, krmná zvěř	5 082
nákup zvířat	776
léčiva, imobilizace a zdravotnický materiál	209
energie a PHM	3 155
pořizovací cena prodaného zboží	4 132
opravy a udržování	3 869
služby	3 349
osobní náklady	14 976
ostatní finanční náklady	693
odpisy dlouhodobého hmotného majetku	4 007
hospodářský výsledek, zisk + (do fondů)	1 608
<i>výdaje celkem</i>	<i>43 836</i>
Dary v roce 2002 celkem	1 095
z toho neinvestiční	651

Investice 2002

Zdroje: převod zůstatku fondu investičního z r. 2001	205
odpisy DHM	4 007
dary	444
zůstatková cena zcizeného DHM	8
posílení fondu investičního z rezervního fondu ZOO	970
prostředky na stavební akce prováděné v ZOO - z rozpočtu Statut. města Liberec (přístavba stájí pro osly somálské, ubikace a výběh pro takiny)	6 650
<i>zdroje celkem</i>	<i>12 284</i>
Čerpání: projektové práce	246
pořízení věci movitých (víceúčelový automobil)	800
technické zhodnocení svěřeného majetku (např. oplocení výběhů, výběh plameňáci, výběh a ubikace takini (více práce))	3 260
přístavba stájí pro osly somálské, ubikace a výběh pro takiny (SML)	6 650
převod zdrojů na r. 2003	1 328
<i>čerpání celkem</i>	<i>12 284</i>

Ekonomika ZOO Liberec

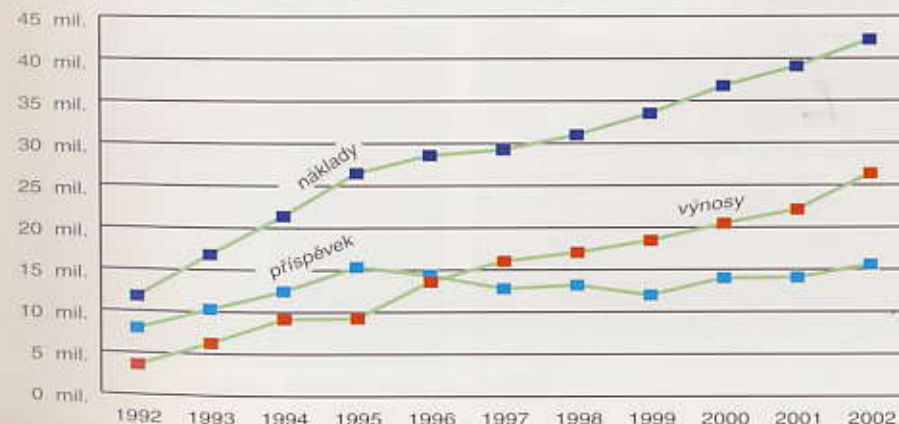
od roku 1992 do roku 2002

Rok	Výnosy z vl. čin. v tis. Kč	Státní příspěvek v tis. Kč	Přísp. zřiz. v tis. Kč	Použití fondů ZOO v tis. Kč	Náklady v tis. Kč	Návštěvnost v tis. osob	Soběstačnost %
1992	3 607	730	7 980		11 813	347	30,5
1993	6 284	730	10 340		16 852	385	37,3
1994	9 204	880	12 500		21 430	346	42,9
1995	9 283	1 098	15 398		25 615	351	36,2
1996	13 628	1 683	14 400		28 613	368	47,6
1997	16 066	1 750	12 800		29 283	385	55,5
1998	17 095	1 840	13 197		31 030	405	55,4
1999	20 064*	1 540	12 000		33 545	364	59,8
2000	20 485	2 546	14 000		36 798	361	55,7
2001	22 121**	4 473	14 052		39 081	342	56,6
2002	26 391***	2 904	15 504	52	42 228	383	62,5

* z toho rez. fond 1 586 tis. Kč; ** z toho dary invest. fond 473 tis. Kč; *** z toho dary 1 095 fondů ZOO

Zvýšením vstupného do ZOO v měsíci červenci, vyšší návštěvností a zvýšeným zájmem návštěvníků o komplexní služby bylo dosaženo výrazného navýšení příjmů dosažených vlastní činností. Opět byla zvýšena soběstačnost Zoologické zahrady Liberec, která činí včetně darů 62,5 % (v roce 2001 56,6 %). Zoologické zahrádě v Liberci se dostalo mimořádně velké cti tím, že získala jako první mimo-asijská ZOO vzácné kopytníky TAKINY ZLATÉ z Číny, což nabudilo zvýšenou aktivitu sponzorů. Na chov ohrožených druhů světové fauny, na zapojení ZOO do systému ochrany přírody ČR, na spolupráci v rámci mezinárodních programů chovů ohrožených druhů a na podporu účasti v mezinárodních organizacích byl Zoologické zahrádě Liberec dán v roce 2002 účelový příspěvek ze státního rozpočtu 2.904.000,- Kč

Vedení ZOO poražuje rok 2002 za nejméně úspěšný ve své historii.

Dárci a sponzoři 2002 ZOO Liberec

Jednotlivci

Barešová K., Praha	3.503,-	JUDr. Křeček S., Praha	1.500,-
MUDr. Gillár J., Liberec	2.000,-	JUDr. Kopecký I., Liberec	1.000,-
Hejl J.	20,-	Křížová E., Harásková Z., Liberec	2.000,-
Hynková B., Kutná Hora	150,-	Leitnerová E., Nová Ves n. N.	5.000,-
Hochman M.		Ing. Mattiello R., Praha	3.000,-
Dolní sedlo 98 /klempířství/	1.984,50	Novotná E., Zahradky u České Lipy	1.000,-
Joneš B., Liberec	1.000,-	Praus P., Liberec	400,-
Kořínková M., Liberec	1.000,-	Pánková M., Hotel na Vyhlídce Kořenov	2.500,-
Krejbičová, Praha	50,-	Pallasová V., Liberec	1.400,-
Kejklíčková E., Liberec	350,-	Svobodová J., Předín	1.500,-
Komárková L., Kníže T., Hradeč Králové	1.440,-	Seidlová A., Praha	2.000,-
Kadečková V., Liberec	1.000,-	Dr. Štíl V., Chrástská III	1.000,-
Mgr. Kočí, Nová Ves n. N.	2.000,-		
Ing. Klus I., Kravíná - Nové Město	1.000,-	a další anonymní dárci	115.635,60

Firmy a společnosti

Český zahrádkářský svaz, ZO Horská - Liberec	2.000,-	Peguform Bohemia, k. s., Liberec	244.120,-
Ekogymnázium, Praha 10 - Malešice	1.100,-	Schöller zmrzlina a mraž. vyr., s.r.o., Dobřejovice, Nupaky	200.000,-
ČD - Lanová dráha Ještěd, Liberec - Horní Hanychov	1.320,-	Stavební spořitelna České spořitelny, a. s., Praha	27.375,-
Dům dětí a mládeže, Rumburk	9.615,-	Syner, s. r. o., Liberec	91.000,-
General Bottlers CR, s. r. o., Praha /Liberec/	50.000,-	Účastníci a příznivci turnaje „Přízmoňův pohár“, Liberec	870,-
Hostinské poplatky, Hostinné	114.123,-	Filinger, a. s., Liberec	10.000,-
KV UNION, s. r. o., Praha	100.000,-	Kooperativa, pojišťovna Liberec	46.136,-
Nadace PRECIOSA, Jablonec nad Nisou	100.000,-	Radio CONTACT, Liberec	15.000,-

Všem jmenovaným i anonymním dárcům za poskytnuté příspěvky a za příkladný vztah ke společnému úsilí o záchranu přírodního bohatství děkujeme.

Věříme, že nám i nadále zachováte svou přízeň.

Orel kamčatský, mládě (sameček) vyhlédnuto 24. dubna
Steller's sea eagle, young (male) hatched out on 24th April

Tučňák Humboldtův, mládě vyhlédnuto z března
Humboldt penguin, young hatched out on March

Orel bílohlavý, mládě vyhlédnuto duben, květen
Bald eagle, young hatched out on April and May

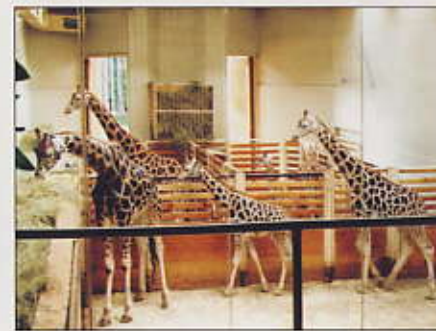
LL zoborožec hnědý
LL Great phalarope hornbill

Orel kamčatský - 7 měsíců
Seven month old Steller's sea eagle

LL ara hyacintový
LL Hyacinth macaw

Žirafa Rothschildova (výhled z návštěvnického pavilónu)
Rothschild giraffe (view from the visitors pavilion)